Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. Wilno, dn. 21 kwietnia 1931 roku. 425.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kronika.

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

Kronika.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNETRZNEJ

Kronika.

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW WILEŃSKICH.

Kronika.

----ooooo000§000ooooo-----

I.ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

B u d o w a M u z e u m W i t o l d a W i e l k i e g o w K o w n i e . W r.b. rozpocznie się w Kownie budowa muzeum im.W. Wielkiego. Koszty budowy wyniosą ok.2 milj.litów. Nowe muzeum obejmie eksponaty obecnego muzeum wojennego i miejskiego i galerję obrazów Cziulonisa. Będzie się ono składało z dwóch pięter i suteryn.

M i a n o w a n i e p r z e z r z ą d l i t e w s k i s ę d z i e g o w s p o r z e p o l s k o - l i t e w s k i m w s p r a w i k o l e i . Według niepotwierdzonej jeszcze przez prasę litewską wiadomości, rząd litewski zawiadomił Stały Trybunał Sprawiedliwości Międzynarodowej w Hadze, że mianował jako sędziego ad hoc w sprawie sporu polsko-litewskiego w przedmiocie kwestji kolejowej między Litwą a Polską Kierownika Banku Litewskiego adwokata Staszyńskiego.

D o k o ł a n i e p r z y j ę c i a n u n c j u s z a p a p i e s k i e g o p r z e z p r e z y d e n t a P a ń s t w a . "Memeler Dampfboot"/Nr.85/ wiadomość o nieprzyjęciu nuncjusza papieskiego potwierdza się. Nuncjusz Bartoloni zamierzał złożyć wizytę Prezydentowi Państwa celem doręczenia mu złtych monet Watykanu, jakie przywiózł z sobą z Rzymu.

Jak się okazuje, rząd litewski wielokrotnie przed podróżą nuncjusza Bartoloniego dawał do zrozumienia Watykanowi, iż dotychczasowy nuncjusz jest w Kownie niepożądany, ponieważ popiera partję chrz.demokratyczną. Przez to, iż Bartoloni nie został obecnie przyjęty przez Prezydenta Państwa, rząd litewski niedwuznacznie wskazał, iż uważa nuncjusza Bartoloniego jako "persona ingrata" /osoba niechętnie widziana/. Należy przypuszczać, iż Watykan również wyciągnie stąd konsekwencje.

Według wiadomości z Rzymu, przedstawiciel litewski przy Watykanie dr.Szaulis odbył rozmowę z sekretarzem stanu Pacellim w sprawie sytuacji, jaka się wytworzyła.

D e m a r c h e p o s ł a l i t e w s k i e g o p r z y W a t y k a n i e . Jak podaje "Elta" z 17.IV.r.b., w związku z sytuacją jaka się wytworzyła w ostatnich czasach, litewski poseł przy Watykanie dr.J.Szaulis dn.16.b.m. uczynił doniosłe demarche u kardynała Pacelli poruszając między in.niektóre sprawy związane z omawianą sytuacją.

Rząd litewski, upoważniając swego posła do tego kroku, kierował się jedynie pragnieniem usunięcia przeszkód na drodze rozwoju dobrych stosunków oraz chęcią wytworzenia jaknajpomyślniejszych warunków dla zapewnienia opartych na konkordacie stosunków z organami kościoła.

N o w y p o s e ł ł o t e w s k i w K o w n i e . Według niesprawdzonej jeszcze wiadomości przez "Wilbi" z Rygi, dn.17 b.m. podpisał Prezydent Łotwy akt nominacji dr.Leppika na stanowisko posła łotewskiego wKownie. Nowy poseł uda siędo Kowna w pierwszych dniach maja. Dotychczasowy poseł łotewski wKownie p.Laretei odwołany został do centrali, i jak słychać zajmie stanowisko dyrektora wydziału politycznego Min.Spr.Zagr.

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

"L i e t u v o s Ż i n i o s" o b u d ż e c i e l i t e w s k i m .

"Lietuvos Żinios" Nr.86 z dn.17 b.m. Artykuł p.t. Potrzeba autentycznego wyjaśnienia budżetu. Streszczenie:

Zwykle sprawa budżetu jest szeroko omawiana i komentowana w parlamencie i prasie, zaś każda pozycja budżetowa dokładnie i gruntownie objaśniana. Podobnie działo się niegdyś na Litwie, lecz obecnie społeczeństwo otrzymuje w "Wiadomościach urzędowych" jedynie

suche dane cyfrowe bez żadnych komentarzy. Wskutek tego nasuwa się wiele wątpliwości, których wyjaśnienie jest konieczne.

W biuletynie statystycznym, ogłoszonym urzędowo w 1930 r. figuruje w rubryce nadzwyczajnych dochodów dochód z kapitału obrotowego kolei żelaznych, o którym do tego czasu nigdy nie było mowy. Skąd się wziął ten dochód? Ciekawem jest, że wynosi on dokładnie tyle, ile przewidziano w budżecie na początku roku. A najbardziej zastanawiająca jest wiadomość, podana w Nr.9 wydawanych przez Ministerstwo Skarbu "Wirtschaftliche Informationem", że cała suma tego dochodu, wynosząca przeszło siedem milj.litów, wpłynęła w ciągu jednego tylko miesiąca. Z jakiego źródła?

W niemniejszym stopniu wymaga wyjaśnień sprawa funduszu pensyj urzędniczych. Sumy te niewątpliwie pozostaną w skarbie, lecz nigdzie nie są wymienione. Dlaczego? W tym samym 9 N-rze "Informacji" w dochodach z lipca 1930 r. figuruje suma, odpowiadająca mniejwięcej sumie owego funduszu, powtórzona dokładnie również w wykazie rozchodów z tego miesiąca. Należałoby wyjaśnić, czy to jest rzeczywiście ta suma, a jeżeli tak- to czemu się ją powtarza w dochodzie i rozchodzie? Jeśli zaś nie jest to suma funduszu pensyj urzędniczych - to gdzie należy go szukać?

Poważne wątpliwości budzi również sprawa dochodu z pożyczki szwedzkiej, który jak wiadomo, do skarbu wpłynął w sumie kilkunastu miljonów litów, lecz nie fuguruje ani we wspomnianych "Informacjach, ani w "biuletynie statystycznym", ani w "Wiadomościach Urzędowych".

Niezbędne są dokładne szczegółowe urzędowe objaśnienia, gdyż poprzestawanie na cyfrach powoduje podejrzenia, że przy układaniu budżetu operuje się dowolnie liczbami, lub, że przez omyłkę jednych sum wcale się nie zamieszcza, zaś inne omyłkowo w przychodzie zamieszczane, równoważy się, wpisując je ponownie do rozchodu.

K r o n i k a.

O d c z y t e k o n o m i c z n y o L i t w i e w S z t o k h o l m i e i j e g o e c h a w p r a s i e s z w e d z k i e j. W związku z wygłoszonym w Sztokholmie odczytem ekonomicznym o Litwie, zamieszcza prasa szwedzka bardzo pochlebne wzmianki, nawołując jednocześnie do nawiązania ściślejszych stosunków gospodarczych pomiędzy Litwą a Szwecją.

S p r a w a e l e k t r y f i k a c j i L i t w y. "Lietuvos Aidas" /Nr.84-85/ zamieszcza artykuł na temat możliwości elektryfikacji Litwy. Według obliczeń inż.litewskiego Smilgiewicza, budowa elektrowni w Premie kosztowałaby około 36 milj.litów. Elektrownia dawałaby zaś rocznie do 6 milj.litów dochodu. W celach elektryfikacyjnych wyzyskanoby głównie Niemen. Jednocześnie elektryfikacja Litwy byłaby czynem patrjotycznym. W związku z tem wzywa "Lietuvos Aidas" urzędników litewskich do dobrowolnych składek na budowę elektrowni.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ.

"L i e t u v o s A i d a s" o d z i a ł a l n o ś c i k l e r u l i t e w s k i e g o.

"Lietuvos Aidas" Nr.84 z dn.16 b.m. Artykuł p.t. Cóż więc z tego wyniknie. Streszczenie:

Kapelani niektórych szkół lekceważą zupełnie nietylko dyrekcję szkoły, nietylko radę pedagogiczną, lecz nawet ministerstwo oświaty, którego w pewnym stopniu są pracownikami, zajmując stanowiska płatne w instytucjach, wchodzących w zakres jego kompetencji. Uznają oni jedynie autorytet biskupa. Lecz nieraz niedźwiedzią zaiste wyświadczają przysługę zarówno jemu, jak całemu kościołowi i wogóle pojęciu autorytetu u młodzieży. Gdy kapelan na lekcji religji, zamiast wykładu odczytuje uczniom korespondencję między biskupem a ministerst-

wem, prowokując niedopuszczalne w zasadzie, lecz zrozumiałe opuszczenie klasy przez uczniów, jasnem jest, że zaprzepaszcza on tym krokiem na zawsze swój wpływ na klasę. Podobnych przykładów jest więcej. Nie zawsze nietaktowne postępki kapelanów spotykają się z takiem przyjęciem, jak powyższy, w niektórych wypadkach zapalna młodzież daje się różnym efektom i inscenizacji obchodów, urokowi konspiracji i pozwala sobie na różne wybryki. Nie są one groźne, nie są nawet poważne same przez się, lecz są znacznym objawem, dowodem, że na szeroką skalę jest prowadzona agitacja przeciwrządowa. A czy młodzież tak łatwo odróżni kierunek przeciwrządowy od przeciwpaństwowego? Wskutek tej akcji ucierpieć może przeważnie poszanowanie autorytetu Państwa i Kościoła. A kto na tem zyska?

Podobna akcja prowadzona jest i w kościołach. Więc kazania polityczne, więc wiece na cmentarzach, rezolucje i uchwały - i znów w wyniku nieraz niedopuszczalne, gorszące ekscesy w kościołach bastonady księży i t.d. Co potem pozostaje z autorytetu proboszcza, który nietaktem swym te wybryki spowodował? Czy nie cierpi na tem autorytet Ojca Sw., którym tak chętnie się zasłaniają niesumienni duszpasterze.

Kto wiatr sieje - zbiera burzę. Zaślepieni walką partyjną pracują nasi księża, niwecząc w społeczeństwie poszanowanie wszelkiego autorytetu, a ostatecznego rezultatu tej zgubnej działalności, konsekwencji, jakie prowokowana stale ludność z tej nauki wyciągnie nikt przewidzieć nie zdoła.

K r o n i k a .

Z r ó w n a n i e w i ę ź n i ó w p o l i t y c z n y c h P o l a k ó w z w i ę ź n i a m i k r y m i n a l n y m i . Jak podają "Lietuvos Žinios" Nr.85, więźniowie polityczni Polacy, osadzeni w więzieniu kowieńskiem pod zarzutem szpiegostwa na rzecz Polski, zostali zrównani w prawach z więźniami kryminalnymi. Dotychczas przysługiwały im prawa więźniów politycznych.

U s u n i ę c i e u c z n i ó w g i m n a z j u m w U c i a n i e .Jak donosi "Rytas", z gimnazjum w Ucianie usunięto 126 uczniów w związku ze stosowanym przez nich biernym oporem w stosunku do zakazu należenia do organizacyj politycznych. Pozostało w gimnazjum jeszcze około 100 uczniów.

N o w a p r o ś b a b. p r a ł a t a O l s z e w s k i e g o . W dniach ostatnich b.prałat Olszewski znowu nadesłał na ręce prezydenta państwa prośbę o zezwolenie mu na chwilowy pobyt na Litwie, w celu uporządkowania swych spraw majątkowych.

D o k o ł a p o w o d z i w K o w n i e . Do walki z powodzią zostały zaangażowane oddziały wojskowe wszystkich rodzajów broni: piechota z minomiotaczami, artylerja i samoloty. Z samolotów rzucono koło tysiąca bomb.

Według ostatnich wiadomości poziom Niemna zaczął się obniżać. Obecnie zalane są tylko miejscowości leżące na brzegu Niemna.

E c h a h i s z p a ń s k i e w K o w n i e ."Mem.Dampfboot" podaje, iż ostatnie wypadki w Hiszpanji wywołały w Kownie różne uczucia. W kołach opozycji i zwłaszcza wśród ludowców istnieje wielkie zadowolenie z powodu abdykacji króla hiszpańskiego i upadku rządu dyktatorskiego w Hiszpanji.

R e w i z j a w w i ę z i e n i u k o w i e ń s k i e m . Jak podają "Lietuvos Žinios" Nr.85,, Ministerstwo Sprawiedliwości wyznaczyła specjalną komisję, która przeprowadziła szczegółową rewizję w więzieniu kowieńskiem, badając stan inwentarza więziennego i panujące w więzieniu stosunki.

O d z n a c z e n i e d y r e k t o r a d e p a r t a m e n t u p. A u k s z t o l i s a .Jak podaje "Dzień Kowieński" Nr.86, dnia 16 b.m. Dyrektor Departamentu prawno-administracyjnego Ministerstwa

Spraw Zagranicznych p.J.Auksztolis został udekorowany orderem "Corona d'Italia" II stopnia. Oznaki orderu wręczył Dyrektorowi Minister Spraw Zagranicznych dr.Zaunius.

D o k o ł a b u d o w y m u z e u m i m . W i t o l d a . Jak podaje "Lietuvos Aidas" Nr.84, plan budowy muzeum im.Wielkiego Księcia Witolda został ostatecznie zatwierdzony. Budowy pochłonie około 2-ch milj.litów i trwać będzie około 2-ch lat. Rząd asygnował na cele budowy 400 tys. litów, zaś ofiary społeczeństwa wyniosły około 350 tys. litów. W związku z tem Komitet budowy, na którego czele stoi Minister Oświaty inż.Szakenis dokładać będzie starań, ażeby zebrać brakującą kwotę.

W y j a z d p r o f . Y c z a s a d o O s l o . Jak podaje "Lietuvos Aidas" Nr.84, wyjechał w tych dniach do Oslo prof.uniwersytetu kowieńskiego Yczas, w celu zbierania materjałów odnoszących się do historji Litwy.

D o k o ł a r z e k o m e g o u s t ą p i e n i a p o s ł a B a ł t r u s z a j t i s a . Jak podaje "Dzień Kowieński" Nr.85, dymisja posła litewskiego w Moskwie Bałtruszajtisa nie została przyjęta. Wobec tego p.Bałtruszajtis pozostaje nadal na swem stanowisku w Moskwie.

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW WILENSKICH.

K r o n i k a .

"V i l n i a u s R y t o j u s" o o d c z y c i e p . W . W i e l h o r s k i e g o p. t. M o m e n t o b e c n y w z a t a r g u p o l s k o - l i t e w s k i m . "Vilniaus Rytojus Nr.31 zamieszcza obszerne streszczenie odczytu p.W.Wielhorskiego, wygłoszonego w dniu 19 b.m. p.t. Moment obecny w zatargu polsko-litewskim. Streszczenie to zaopatruje sprawozdawca "Vilniaus Rytojus" w następujące uwagi: Prelegent gruntownie się zapoznał z omawianą przez siebie kwestją, operuje nader ważkiemi argumentami i w pierwszej części odczytu był bezstronny. Nieco innym się okazał mówiąc o położeniu Polaków na Litwie. Widocznie jednak prelegentowi, jako Polakowi sprawa ta więcej leży na sercu.

N o m i n a c j a k s i ę d z a L i t w i n a d o p a r a f j i b i a ł o r u s k i e j . Jak podaje "Vilniaus Rytojus" Nr.31, proboszcz parafji łazduńskiej ks.Jan Karwelis przeniesiony został rozporządzeniem arcybiskupa wileńskiego do parafji dworzeckiej za Lidą. "W ten sposób - dodaje od siebie "Vilniaus Rytojus", jeszcze jeden ksiądz Litwin przeniesiony został do odległej parafji białoruskiej podczas, gdy w parafjach litewskich i mieszanych urzędują Polacy, którzy nie znają języka litewskiego, albo też są zaciekłymi przeciwnikami litewskości.

----ooooO§Ooooo----

B7